

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Qvæstio XXX. De pluralitate diuinarum personarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

non vero sequitur; ipsas personas, quae includunt essentiam, & addunt suas proprietates personales, quibus inter se distinguuntur, habere vnam dumtaxat substantiam. Ut enim tres personae diuinae sunt tria entia habentia suas peculiare entitates, & vnumquodque est perfectissimum propter entitatem diuinam essentiam, quam includit: sic etiam sunt tria entia substantia suis peculiaribus substantiis, in quarum quouis includitur substantia perfectissima diuina essentia.

Ad tertium dicendum est, subsistere latius patere, quam absolutum, & relatiuum: non secus ac res, accidens, & substantia latius patent, communiique sunt quibusdam absolutis, & respectiuis. Quomodo autem quando relatum aliquod significatur nomine cuiusdam rei, cuiusdam accidentis, vel cuiusdam substantiae, non recipitur cum suo correlatiuo: nec enim recte dixeris, haec res, ostenso patre, est illius rei, nempe filij, haec res, nec in humanis ostenso patre dixeris, hoc accidens in concreto est illius accidentis, nempe filij, hoc accidens, nec etiam in diuinis dixeris, haec substantia, ostenso Patre aeterno, est huius substantiae, nempe filij, haec substantia: tamen haec omnes res in se sunt respectiuae: sic etiam subsistere peculiare Patris, significatum vocabulo subsistere, non recipitur cum subsistere filij, est in se res quaedam sint relatiuae, existentiamve respectiuam includant. Adde, subsistere, quodcumque illud sit, includere negationem dependentiae, ratione cuius, est res, quae subsistit, relatiua sit, vt tamen significatur hoc nomine, subsistere, non dicitur recipere cum suo correlatiuo. Iuxta haec exponere quis forte potest Augustinum, dum asserit subsistere esse quid absolutum, & non relatiuum, voluisse solum habere modum absoluti, & non relatiui, vt ita significatur. Veritas tamen est, Augustinum, sicut & Hieronymum, tenuisse, eo tempore concedere tria supposita diuina esse tres substantias, arbitratumque fuisse omnem substantiam esse quid absolutum, implicareque contradictionem, quod aliquid sit substantia, & relatiuum. Quamuis, cum in eisdem libris saepe propenderit in eam sententiam, vt diceret, concedi posse tria supposita diuina esse tres substantias, vt dicitur, ostensum est, non satis firmiter adhaesit ei opinioni, quae asserit, substantiam in diuinis non comprehendere sub se substantias relatiuas. Tam vero hodie satis dilucidum, receptumque est, esse substantias in diuinis formaliter, & intrinsece relatiuas.

A. sus cum essentia (quam singulari includunt) ternarius numerus personarum diuinarum, nec proprie sit totum, respectu singularum personarum, nec singulari persona sint partes illius: quod non cernitur in aliis numeris, quippe cum singulare, ac proprium huius numeri sit, vt omnes tres entitates, in quibus inuisitur, sint idem prorsus cum vna numero entitate in singulis inclusa, nempe cum diuina essentia, quae tanta est, quanta tota sanctissima Trinitas: quare cum illa in singulis includatur, singulari personae tantum sunt, quantum tota gloriosissima Trinitas, vt Pater tantus est, quantum omnes tres personae, simul; tamen propter oppositionem relatiuam entitates aliarum personarum adorandissimae Trinitatis non sint Pater, sed ab eo re ipsa distinguuntur.

ARTICVLVS II.

Utrum in Deo sint plures personae quam tres.

C O N C L V S I O est. Tantum sunt tres personae diuinae. Est de fide, vt locis articulo precedente citatis ostensum est. D. Tho. eam probat in hunc modum. Personae diuinae sunt ipsae relationes diuinae inter se distinctae: sed in Deo nulla relationes distinguuntur re inter se, nisi quae opponuntur relatiue: ergo relationes, quae habuerint inter se oppositionem, pertinebunt ad distinctas personas: cum ergo paternitas & filiatio sint oppositae inter se, pertinebunt ad duas personas: spiratio vero actiua & processio, seu spiratio passiuua, quamuis inter se sint oppositae, quia tamen non opponuntur paternitati & filiationi, saltem altera esse poterit in Patre: & Filio: hoc autem dici non potest de processione seu spiratione passiuua, quandoquidem lequeretur Patrem & Filium procedere ab spirante: ergo spiratio actiua conuenit Patri & Filio, atque proinde processio, seu spiratio passiuua, quae opponitur spirationi actiuae, conuenit alteri personae distinctae a Patre & Filio, eruntque proinde tres tantum personae in Deo.

D. Dilucidius deducitur eadem conclusio a Durando in 1. d. 10. q. 2. hac ratione. Personae diuinae distinguuntur relationibus originis: ergo in Deo est vna tantum persona, quae a nulla alia procedit. Consequentia est manifesta, quoniam si in Deo essent duae personae, quarum neutra procederet ab alia, neque ab altera quoadam tertio, illae non distinguerentur relationibus originis, quandoquidem inter eas non esset relatio originis: quare vel non distinguerentur, vel discrimen sumerent a proprietatibus absolutis, ac proinde essent plures Dei. Hinc Hilarius in libro de synodis. Cum vnus Deus sit, duo innascibiles (id est, qui non sint ab alio) esse non possunt. Est ergo in Deo vna tantum persona, quae a nulla alia procedit, & haec dicitur Pater, appellatur etiam a Sanctis innascibilis, quod a nulla alia sit: tunc sic proceditur. In Deo sunt tantum duae processiones, eo quod ex in eo sint secundum operationes ad intra, quae in eo sunt duae tantum, videlicet intelligere & velle, vt supra est ostensum. Cum ergo iuxta numerum processionum sit numerus personarum procedentium, eo quod vbi productio semper est vniformis, nec indiget materia (vt cernitur in Deo propter omnimodam immutabilitatem & actualitatem) vnum numero duntaxat producit, inde est, vt personae procedentes sint tantum duae: vna per intellectum, quae est Filius, & altera per voluntatem, quae est Spiritus sanctus: quare personae diuinae tres tantum sunt.

E. N. 3. Obiicies,

QV AESTIO XXX.

De pluralitate diuinarum personarum.

ARTICVLVS I.

Utrum in diuinis sint plures personae.

C O N C L V S I O asserit, estque fidei dogma, vt ex testimoniis, tum alias, tum quaest. 27. artic. 1. citatis, constat.

F. Circa responsionem ad quartum animaduertendum est, cum numerus trium personarum diuinarum transcendens sit: numerus vero transcendens sit aggregatum ex multis vnitatebus, quarum quouis est sola ipsa entitas, quae dicitur vna, connotando quod indiuisa sit in se, & diuisa, seu non eadem, cum quacunque alia, efficitur, vt cum entitates trium personarum diuinarum non solum sint eiusdem perfectionis, sed etiam idem prorsus.

Molina in D. Thom.

Ad subsistere latius patere quam absolutum, & respectiuum.

Personarum diuinarum Trinitas non spiratio per se producitur.

Tres tantum esse diuinas personae.

Deductio Durandi.

ad T. C.

ad T. C.

Obiectio.

Solutio. Spiratio actiua non constituit personam, sed in diuiduum quoddam communicabile.

Non est personalis relatio neque proprietatis.

Perfectiora non est opus ut habeant plures actiones immanentes.

Obiectio, iuxta numerum relationum est numerus personarum: sed sunt quatuor relationes diuinae: ergo sunt quatuor personae. Neganda est maior propositio: spiratio namque actiua, quia communis est Patri & Filio, est quod neutri opponatur, Patereque habeat eam à se, Filius uero à Patre per generationem, non constituit personam, sed indiuiduum quoddam Patri & Filio commune, quod proinde rationem non habet personae, cum persona quippiam incommunicabile esse debeat, ut ex dictis quaestione praecedente est manifestum. Quare spiratio actiua, neque relatio personalis, hoc est, constituens personam, neque proprietatis personalis dicitur, ut docet hoc loco Diuus Thomas in responsione ad primum. Quae in hoc articulo dici poterant, dicentur commodiùs quaestione 36.

In responsione ad tertium D. Thomae habes, non esse necesse perfectiora habere plures operationes immanentes, maxime quando sunt simpliciora. Quare Angelus & Deus pauciores habent operationes immanentes, quam homo: cum tamen homo plures habeat, quam cetera animalia.

ARTICVLVS III. & IV.

Utrum termini numerales ponant aliquid in diuino.

PONERE aliquid idem sonat hoc loco, ac significare aliquid positium. Querit igitur Diuus Thomas, utrum quando dicimus, Pater, Filius, & Spiritus sanctus sum tres, terminus ille numeralis, tres, significet ac enunciet aliquid positium de diuinis personis, quemadmodum quando dicimus Deus est sapiens, terminus, sapiens, significat atque enunciat aliquid positium.

Quidam attendentes ad solum numerum praedicamenti quantitatis, qui est uera quantitas, in duas opiniones distracti sunt, quas hoc loco refert D. Thomas. Prima fuit Magistri in 1. distinctione 24. quo in loco affirmavit, terminos numerales non tribui rebus diuinis ad aliquid ponendum ac affirmandum, sed ad aliquid remouendum. Ut Deum dici unum, ad excludendum ac significandum non esse plures, personas uero dici tres ad excludendam singularitatem & solitudinem, quasi sit sensus, in Deo non est tantum Pater, nec tantum Filius, sed etiam Spiritus sanctus, & nulla alia persona. Licet autem Diuus Thomas hoc loco hanc sententiam cum sua propria conciliare conetur, D. tamen Bonauentura eadem distinctione affirmat sententiam Magistri non teneri.

Est ergo sententia D. Thomae, praeter numerum praedicamenti quantitatis dari numerum transcendentem communem omnibus entibus, etiam personis diuinis. Cum uero huiusmodi numerus nihil aliud sit, quam collectio plurium unitatum transcendentium: unum autem transcendens dicitur entitatem ipsam, quae una dicitur, & addat duplicem negationem, unam diuisionis in se, alteram identitatis cum quocumque alio, sit, ut numerus transcendens nihil aliud dicat quam entitates ipsas de quibus praedicatur, cum duplici illa negatione circa unamquamque earum. Quando ergo diuinis personis tribuimus terminos numerales dicentes, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum esse tres, tribuimus eis entitates ipsas ipsarum personarum diuinarum, cum duplici negatione circa unamquamque earum: quare huiusmodi termini numerales

Questionis sensus.

Opinio Magistri.

D. Thomae sententia.

Numerus transcendens quid dicat in diuino.

nihil positium addunt supra res quibus tribuuntur, sed solum negationes explicatas. Quae hoc loco addi poterant, dicta sunt 4. Metaphys. & ad praedicamentum quantitatis. Articulus 4. expositus fuit quaestione praecedente una cum articulo illius quaestionis.

QUESTIO XXXI.

De iis quae ad unitatem, vel pluralitatem pertinent in diuinis.

ARTICVLVS I.

Utrum sit sanctissima Trinitas in diuinis.

CONCLVSIO est affirmans, ac de fide. Patet ex illo symboli Athanasij, Trinitas in unitate, & unitas in Trinitate ueneranda sit. Et ex illo Concilij Lateranensis cap. Damianus, de summa Trinitate & fide Catholica. In Deo Trinitas est, & non quaternitas, & ex plerisque aliis. Quando autem Concilium provinciale Toletanum undecimum in confessione fidei, ait: Nec reuè dici potest, ut in uno Deo sit Trinitas, intelligit, quasi Trinitas sit in natura diuina: continuè namque iungit, sed unus Deus Trinitas personarum scilicet.

Aduertendum in hac materia. Cum termini numerales transcendentes de formali significant entitates ipsas, quarum singulae in se indiuisae diuisae uero à quavis alia denominantur unum: Deus autem sit entitates ipsae personarum diuinarum, rectè in abstracto uero dicere licet non solum in Deo esse gloriosissimam Trinitatem personarum, sed etiam Deum esse adorandissimam Trinitatem ipsam, id est entitates personarum, quibus conuenit, ut sint tres. Quod si terminus numeralis praecise significaret negationes, tunc in rigore haec esset falsa, Deus est Trinitas, sicut in rigore haec est falsa, Deus est immutabilis, id est, negatio mutabilitatis. Si uero dicatur ex accommodatione usus Sanctorum, & Conciliorum nomen, Trinitas, sumi pro rebus ipsis, quibus conueniunt negationes indiuisiois in se, & diuisionis à quocumque alio, & hoc modo Deum dici esse altissimam Trinitatem ipsam personarum.

Circa responsonem ad tertium aduerte. Concilium Toletanum undecimum loco citato etiam docere, hanc non esse concedendam, In Deo est triplicitas. Idem docet Augustinus 6. de Trinitate cap. 8. Ratio autem est illa eadem, quam reddidimus quaestione praecedente articulo ad quartum.

ARTICVLVS II.

Utrum Filius sit alius à Patre.

DE hac re cautius, quam in quacumque alia, est loquendum. Ut enim Augustinus 1. de Trinitate ait: Nec periculosius alicubi erratur, neque laboriosius aliquid queritur, nec fructuosius aliquid inuenitur. Quare si in quacumque alia re vitandae sunt semper locutiones, quae erroris occasionem praeberere possunt, id maxime in hac est obseruandum, ne ex uerbis inordinate prolatis, iuxta Hieronymi sententiam, bestia incurrat. Ex ergo locutiones vitandae sunt, quae uel iuxta errorem Arii, pluralitatem, aut diuersitatem in essentia innuere, uel iuxta errorem Sabellij, tollere uidentur pluralitatem personarum. Quamuis ergo concedenda sit distinctio unius personae

Trinitas est in Deo esse Deum.

In Deo est triplicitas.

Quae haec trinitas in se materia est.